

Риторика (ЗП.В.01-1)

Спеціальність: 015.20 Професійна освіта (Транспорт).

Кафедра: філософії та педагогіки професійної підготовки

Лектор: ст. викладач Ткаченко Ірина Володимирівна

Контактний тел.: +38 050 769 05 92

E-mail: irina@tkachenko.in.ua

Семестр: 3

Форма навчання: денна

Обсяг курсу: 3 кредити ЄКТС (90 годин), в тому числі лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота студента – 58 год.

Результати навчання:

– **знати:** основні поняття науки про мовленнєвий вплив, його чинники, правила та прийоми; визначення риторики, її зв'язок з іншими дисциплінами, місце риторики в системі підготовки інженера-педагога; історію виникнення риторики, основні її розділи, жанри; визначення ефективності мовного впливу, його умови; визначення комунікативних бар'єрів, їх різновиди; основні закони формальної логіки, вчення про поняття і судження, умовивід і силогізм; правила вербального мовного впливу; види невербальних сигналів та невербальні засоби підсилення комунікативної позиції того, хто говорить; види публічних виступів за метою та за формою, загальні вимоги до публічного виступу; вимоги до усного тексту публічного виступу; способи підготовки до публічного виступу; вступ, його види та функції, прийоми залучення уваги аудиторії; прийоми боротьби з хвилюванням; риторичні позиції оратора у ході виступу, його погляд, поза, жести та ін.; прийоми реагування на типові неполадки та перешкоди під час виступу; чинники, що впливають на увагу слухачів, періоди уваги та прийоми її підтримування; функції кінцівки публічного виступу, варіанти кінцівок; принципи відповіді оратора на запитання аудиторії; способи і правила аргументації; рекомендації щодо виступу в різних типах аудиторії.

– **уміти:** характеризувати стиль, манеру викладу матеріалу, використання ораторських прийомів та ін. видатних ораторів; розрізняти судження та речення, удосконалювати вміння користуватися поняттями, здійснювати аналіз текстів щодо порушення законів логіки, використовувати логічні зв'язки; застосовувати правила, прийоми та способи підготовки публічного виступу; будувати виступ за традиційною композицією з трьох частин відповідно до правил ефективного риторичного впливу на конкретну аудиторію; підготувати конспект виступу та користуватися ним; демонструвати певну риторичну позицію, дотримуючись оптимальної манери виступу; оптимально реагувати на неполадки та перешкоди під час виступу; демонструвати застосування варіантів кінцівок публічного виступу; відповідати на запитання аудиторії щодо основних принципів відповіді оратора на запитання; аргументувати певний погляд, використовуючи правила та способи аргументації.

Відповідність програмних компетентностей освітньої компоненти:

ЗК – 1, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 8, ЗК – 10, ФК – 1, ФК – 5, ФК – 8, ФК – 15, ФК – 16, ПРН – 1, ПРН – 2, ПРН – 11, ПРН – 14, ПРН – 19, ПРН – 21, ПРН – 24.

Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни:

– *пререквізити*: «Психологія».

– *кореквізити*: «Філософія» і «Логіка», «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Короткий зміст навчальної програми:

Тема 1. «Риторика як мистецтво і наука. Предмет риторики». Риторика як складова науки про мовний вплив. Основні поняття науки про мовний вплив. Чинники, правила і прийоми мовного впливу. Комунікативна позиція. Способи мовного впливу на особистість.

Тема 2. Предмет риторики: історія, теорія, практика і техніка. Красномовство у Стародавній Греції: Демосфен: особистість і промови, «Риторика» Аристотеля. Цицерон про ораторське мистецтво.

Тема 3. «Основні розділи риторики». Збирання матеріалу (інвенція), розміщення матеріалу (диспозиція), добір і сполучення слів і стилістичних фігур (елокуція), засвоєння матеріалу і виголошення промови.

Тема 4. «Правила риторики». Риторичне древо. Риторичний ідеал. Основні жанри ораторського мистецтва.

Тема 5. «Логічні основи риторики». Учіння про поняття і судження. Закони логіки. Учіння про умовивід і силогізм.

Тема 6. Ефективний мовний вплив. Ефективність та «затратність» спілкування. Умови ефективного мовного впливу. Поняття ефективної комунікації. Комунікативні бар'єри.

Тема 7. Невербальний мовний вплив. Співвідношення вербальних і невербальних сигналів у спілкуванні. Функції невербальних сигналів. Види невербальних сигналів. Невербальні засоби підсилення комунікативної позиції доповідача.

Тема 8. Вербальний мовний вплив. Поняття вербального спілкування. Чинник дотримання комунікативної норми. Чинник встановлення контакту зі співрозмовником. Чинники змісту мовлення та мовного оформлення. Чинник стилю спілкування. Чинник обсягу та розташування інформації. Види публічних виступів та основні вимоги до них. Підготовка публічних виступів у різних жанрах.

Рекомендована література:

1. Баева О. А. Ораторское искусство и деловое общение. – Минск, 2001.
2. Бондаренко В.В. Риторика: Конспект лекцій. – Х., 2009.
3. Львов М. Р. Риторика. Культура речи. – М., 2002.
4. Стернин И. А. Введение в речевое воздействие. – Воронеж, 2001.

Методи і критерії оцінювання, вимоги:

– *методи і критерії оцінювання*: поточний контроль – оцінювання виконання практичних робіт і усне опитування на практичних заняттях (20 % від остаточної оцінки); підсумковий контроль – оцінювання відповідей на контрольні питання (80 % від остаточної оцінки).

– **вимоги:** до підсумкового контролю допускаються здобувачі, які відвідували лекційні та практичні заняття і успішно виконали практичні роботи.